

Aleg. 204

Sprawozdanie

Komisji przemysłowej o petycji krajowego Związku przemysłowego we Lwowie, stowarzyszenia zarejestrowanego z ograniczoną poręką, który prosi 1. o przyznanie mu z funduszków przemysłowych pożyczki nisko-procentowej w kwocie 300.000 K na powiększenie kapitału obrotowego; 2. o podwyższenie subwencji na rok 1905 do 65.000 K celem rozszerzenia swego zakresu działania.

Wysoki Sejmie!

Krajowy Związek przemysłowy istnieje rok szósty. Jest to instytucja mająca na celu udzielanie krajowemu przemysłowi domowemu, pomocy trojakiego rodzaju 1. organizacyi przemysłu domowego i rękodzielniczego, który jest w kraju naszym bardzo rozgałęziony, lecz niezorganizowany i który jest podwaliną bytu setek rodzin pozbawionych nieraz wszelkich innych sposobów do życia i dla których ten rodzaj zarobkowania jest jedynym sposobem utrzymania; 2. zasilanie w potrzebne fundusze lub zaliczki przemysłu domowego na cele produkcji; 3. kontrolę i opiekę doradczą, bez której przemysł ten nieraz samodzielnie nie jest w stanie się rozwinąć.

Również i budzenie w drobnych wytwórcach chęci i możliwości zwiększania małych warsztatów na większe jest celem krajowego Związku przemysłowego.

Dzięki pomocy, jaką kraj w tym kierunku niesie już od dłuższego czasu, wzrasta z roku na rok liczba rzemieślników i rękodzielników, wzrasta ilość, jakość i jednolitość produkcji.

Wzrost ten produkcji przysparza nietylko zarobek pracującym i odciąga ich od przymusu emigracyi i szukania zarobku po za krajem, lecz przyczynia się także w wielkiej mierze do ekonomicznego podniesienia bytu w kraju, wyroby bowiem nasze zyskują nietylko u nas z dniem każdym zbyt coraz większy, lecz niektóre znajdują coraz większy odbyt nawet po za granicami kraju.

Wielką zasługą Związku jest, że działaniem swoim zmierza do tego, by rozproszone pojedyncze siły jednoczyć, skupiać i tworzyć spółki i stowarzyszenia. Skupienie takie sił jest konieczne, aby doprowadzać poszczególne gałęzie wytwórstwa do pewnej jednolitości w wyrobie, która jest bezwarunkowo potrzebną przy dostawach w większej ilości, jakoteż w celu ustalenia stałych przeciętnych cen. Że sposób ten postępowania Związku okazuje się dobry i praktyczny, mamy w tem dowód, że w kraju naszym powstał cały szereg spółek rozwijających się bardzo pomyślnie. Organizowanie jednak spółek i stowarzyszeń nie jest jeszcze wystarczające, spółkom tym trzeba przychodzić bardzo często z radą, a przede wszystkim z pomocą finansową na zakupno surowego materiału, dawanie zaliczek pracownikom etc. I w tym kierunku rozwija Związek swoją działalność przychodząc według możliwości swych funduszków z pomocą finansową, tam, gdzie po zbadaniu stosunków i skontrolowaniu rozwoju uzna za stosowne.

Ze skuteczną pomocą przemysłowi drobnemu przychodzi także Związek, zakładając Bazarów krajowe, do których przyjmowane bywają wszelkie wyroby krajowe. Bazarów takich jest obecnie cztery, mianowicie we Lwowie, Krakowie, Przemysłu i Nowym Sączu. Sprzedaż detaliczna w tych Bazarach zwiększa się z każdym rokiem i tak:

w roku 1898	wynosiła sprzedaż	. . .	178.000	K
" "	1899	" "	207.000	"
" "	1900	" "	236.000	"
" "	1901	" "	180.000	"
" "	1902	" "	278.000	"
" "	1903	" "	299.000	"

czyli że razem sprzedano w tych Bazarach w ciągu 5¹/₂ lat za kwotę blisko 1,400.000 K.

Rezultat to wprawdzie nieduży, lecz w każdym razie znaczny, jeżeli się zważy, że trzeba było walczyć z brakiem gotówki i ogólnem uprzedzeniem.

Bazary pod kierunkiem fachowych kupców stanowiły niejako szkołę dla wytwórców, tu bowiem objaśniano ich, czego potrzeba dla handlu, co mają robić, jak robić i jak kalkulować ceny.

Za pośrednictwem Bazarów rozwinęło się wiele gałęzi drobnego przemysłu, o których przedtem albo nie wiedziano zupełnie albo bardzo mało.

Dla przykładu przytoczyć wypada niektóre choćby gałęzie i tak:

Hafciarstwo rozwinęło się dziś na szerokie rozmiary, wyroby hafciarskie mają stały odbyć nie tylko w kraju ale i po za krajem. Przemysł ten istnieje we Lwowie, Makowie, Kołomyi, Krakowie, Oświęcimiu, Wiązownicy i wielu innych. W samej Wiązownicy przed powstaniem Bazarów pracowało 6 dziewcząt, dziś pracuje ich tam około 160.

Kilimkarstwo rozwinęło się w Glinianach, Zarudziu, Tarnopolu, Oknie i Nowym Sączu. W Glinianach samych pracuje dziś przeszło 100 osób.

Wyrób zabawek z drzewa rozwinął się w Jaworowie i Zakopanem.

Bazary podniosły i rozwinęły na wielką skalę wyrób kapeluszy słomkowych, a zbyt na takowe wyszukały w Szwajcaryi, Czechach i Niemczech.

Przemysł koszykarski rozwija się pomyślnie, a za pośrednictwem Związku export wyrobów koszykarskich przybiera coraz większe rozmiary. W tym dziale przemysłu są jednak wielkie trudności do zwalczenia, przedewszystkiem brak gotówki na zakupno większej ilości łożyny i po tańszej cenie, oraz brak wzorów, jakich zagranica potrzebuje. Okazało się bowiem, że nieraz ten sam gatunek każda niemal miejscowość inaczej wykonywała. Związek robi zatem starania o potrzebne wzory, uczy pakowania towarów do wysyłki, wprowadza jednolitość w wyrobie i numerowaniu i pilnuje terminowego wykonania zleceń. Pomimo tylu jednakże trudności dostawy w tym artykule wynosiły za połowę roku 1903 przeszło 22.000 K.

Za pośrednictwem Bazarów rozwinął się jeszcze cały szereg wyrobów przemysłu domowego.

Dalszą działalnością krajowego Związku przemysłowego są zabiegi i starania o uzyskanie dla spółek i stowarzyszeń dostaw tak dla Władz autonomicznych jak i rządowych. W tym kierunku Związek pierwszy przełamał przed trzema laty wiele trudności i zdobył dostawy sukna płócien i kozuchów. Sama dostawa sukna osiągnęła kwotę kor. 400.000.

Działalność ta wymagała wiele starań, straty czasu i zabiegów, a nadto po ciągała znaczne koszty bez żadnej prawie pomocy ze strony tych, o których dobro się rozchodziło.

A jednak w tak ciężkich warunkach wartość dostaw dokonanych za pośrednictwem krajowego Związku przemysłowego, których rachunki przez Związek przechodziły, wynosiła:

w roku 1898	K	8.114
" "	1899	"	26 325
" "	1900	"	69.527
" "	1901	"	45.585
" "	1902	"	77.635
" "	1903	"	66.872

Razem przeszło K 294.000

Wykazem tym nie są objęte dostawy większe, w których Związek tylko pośredniczył pomiędzy wytwórcami a instytucjami jak n. p. dostawy dla c. k. Żandarmerji, c. k. Kolei, c. k. Policji i c. k. Wojska. Dostawcy ci weszli początkowo do tych dostaw za pośrednictwem Związku, dziś wielu z nich idzie utartą drogą

i pomocy Związku już nie potrzebuje — stwierdzić jednak wypada, że Związek pierwszy utorował im drogę w tej mierze.

Dostawy w płótnach dla szpitali krajowych i zakładów wynoszą około K 100.000 rocznie.

Krajowy Związek przemysłowy, zamierzając pozyskać jeszcze dostawy te dla c. k. Wojska, zaprojektował mechaniczną tkalnię na wyroby płócienne i takąż na wyroby bawełniane.

W tym celu opracował kosztorys dla obu takich tkalni, jednej w Krośnie, drugiej w Andrychowie, jako środowiskach tkactwa domowego. Obydwa te projekta są przedmiotem starań i zabiegów dla ich zrealizowania.

Dostawy kożuchów przez Związek wyjednanie i dotąd wykonane wynosiły:

w roku 1901	K 30.000
„ „ 1902	„ 40 000
„ „ 1903	„ 56.000
„ „ 1904	„ 62.000

jak z powyższego zestawienia widzimy, przemysł ten z roku na rok się zwiększa.

Dostawy kożuchów były w przeważnej części uskuteczniane przez Towarzystwo kuśnierskie w Tysmienicy. Przemysł ten dałby się także bardzo dobrze rozwijać w Nowym Sączu i Bohorodczanach, gdyby były po temu fundusze.

Dalszem zadaniem Związku jest pośrednictwo handlowe, zmierzające do tego, ażeby przez swe stosunki i znajomości wyrobić rynki zbytu dla wyrobów krajowych i pośredniczyć między producentami a kupcami.

W tym celu krajowy Związek przemysłowy jako agencja! handlowa Wydziału krajowego prowadzi biuro dla porady wytwórczej jakoteż handlowej. Ze biuro takie jest potrzebne i ma rację bytu, dowodzi, że liczba zgłaszających się interesentów wzrasta prawie z każdym dniem. Liczba korespondencji wzrasta się również, albowiem gdy w roku 1902 liczba otrzymanych listów wynosiła 3.250 a wysłanych 4.100, to w roku 1903 otrzymanych było 5.390, wysłanych zaś 6601 sztuk.

Czynności bióra tak się zwiększają, że okazuje się potrzeba powiększenia koniecznie personalu biórowego.

Komisya przemysłowa nie jest w możności wyliczyć tu wszystkie szczegóły pracy i działalności Związku, musi jednak skonstatować z uznaniem, że działalność Związku jest pożyteczna, świadoma celu i dla kraju dodatnia. Działalność ta mogłaby być jeszcze większa i intensywniejsza, gdyby Związek dysponował większym funduszem obrotowym.

Fundusze Związku są bardzo szczupłe i składają się:

z udziałów stowarzyszonych w kwocie	K 58.503 60
z pożyczki z funduszu przemysłowego	„ 56 750.—
z pożyczki Wydziału krajowego dla tkactwa w Wilamowicach	„ 10.000.—
z pożyczki Banku krajowego	„ 25 000 —
z pożyczek prywatnych	„ 17.960 —

Razem K 168.213.60

Wobec tak szczupłego kapitału obrotowego działalność Związku była nadzwyczaj wydatną, przy tak bowiem małym kapitale ogólny obrót towarowy wynosił w ciągu roku 1903 kwotę K 1,106.997.34. Krajowy Związek przemysłowy zdziałał bardzo wiele w kierunku rozwoju przemysłu i handlu. Gdyby Związek posiadał odpowiedni potrzebom kapitał obrotowy, działalność ta mogłaby się kilkakrotnie powiększyć.

Wobec przedstawionego stanu rzeczy okazuje się koniecznem, żeby tak ruchliwej i pożytecznej instytucji kraj przyszedł z wydatniejszą pomocą, przez otwarcie krajowemu Związkowi w Banku krajowym za poręczeniem krajowego funduszu przemysłowego kredytu, jednak nie wyżej jak do wysokości K 300.000. Kwota ta służyłaby na zaliczkowanie wytwórców i producentów, którzy krajowemu Związkowi przemysłowemu towary swoje do sprzedaży komisowej oddają, lub w jego magazynach składają, na zakupno surowego materiału dla producentów i na płacenie im gotówką za wyrobiony i dostarczony towar, wcześniej, aniżeli uczynić to są w stanie kupcy względnie odbiorcy,

oraz przez udzielenie subwencji na wydawnictwo katalogów illustrowanych, na urządzenie składów komisowych i na prowadzenie agencji handlowej co najmniej w kwocie K 30.000,

Subwencya tej wysokości jest tem potrzebniejsza, że Agendy Związku w roku bieżącym znacznie się zwiększyły i stale zwiększać się będą, zmniejszenie zaś subwencji pociągnęłoby za sobą cofnięcie się wstecz całej akcji i mogłoby spowodować bardzo smutne następstwa, których skutek nie da łatwo się obliczyć.

Wobec tego Komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm w uznaniu dodatniej działalności krajowego Związku przemysłowego, poleca Wydziałowi krajowemu, aby zbadał, do jakiej wysokości krajowy fundusz przemysłowy poręczyć może za kredyt, któryby udzielił Bank krajowy krajowemu Związkowi przemysłowemu na podkład towarów złożonych w magazynach Związku, faktur i listów przewozowych.

Stosownie do wyników badań Wydział krajowy wysokość poręki ustanowi, jednak nie wyżej jak na 300.000 K.

II. Wstawić w rubrykę wydatków zwyczajnych pod poz. 500. na rok 1905 kwotę K 30.000, zamiast dotychczasowych K 15.000.

Przewodniczący:

A. Lubomirski.

Sprawozdawca:

Tyszkiewicz.